

Kansliavdelningen

SOCIALTJÄNSTFÖRVALTNINGEN
Handläggare: Inger Wisén-Hesselbäck
tfn 508 25 031

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2005-02-21

SOCIALTJÄNSTNÄMNDEN
2005-03 15
DNR 106-72/2005

Till
Socialtjänstnämnden

Ansökan om stöd till överviktsprojekt

Svar på remiss av Kommunstyrelsen
(1 bilaga)

Förslag till beslut

Socialtjänstnämnden beslutar att som svar på remissen överlämna detta tjänsteutlåtande.

Dag Helin

Eddie Friberg

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har till socialtjänstnämnden remitterat en ansökan om stöd till ett överviktsprojekt. Stiftelsen ungdomsvård, som ansöker om pengarna, har arbetat med ungdomar som haft problem med missbruk, kriminalitet och annan social ohälsa i 14 år.

Under det senaste året har stiftelsen uppmärksammat övervikt som ett allvarligt hot för ungdomar. Stiftelsen skriver vidare i sin ansökan att alltför många barn och ungdomar blir passiva och de äter för mycket och fel.

Livsmedelsverket och Statens Folkhälsoinstitut har fått i uppdrag av regeringen att ta fram underlag till en handlingsplan. 2005-02-09 lade dessa myndigheter fram ett underlag som innehåller mätbara mål, strategier för att uppnå målen, insatser med ansvariga aktörer, finansiering och kostnadsberäkningar av föreslagna åtgärder.

Den verksamhet som stiftelsen bedriver kan närmast beskrivas som en mellanvårdsverksamhet och förvaltningen anser att den i så fall ska upphandlas i konkurrens och inte erhålla bidrag.

Ärendets beredning

Detta ärende har beretts inom kansliavdelningen.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har till socialtjänstnämnden remitterat en ansökan om stöd till ett överviktsprojekt. Ansökan har också remitterats till stadsledningskontoret och utbildningsnämnden. Remisstiden går ut 2005-03-31.

Ansökan i sammanfattning

Bakgrund

Stiftelsen ungdomsvård har arbetat med ungdomar som haft problem med missbruk, kriminalitet och annan social ohälsa i 14 år. Genom att lotsa in ungdomarna i arbetsliv, studier, fysisk träning, friluftsliv mm har ett flertal ungdomar, genom stiftelsen, erbjudits nya alternativ till sin destruktiva livsföring. Under de senaste åren har stiftelsen varit upphandlad av Stockholms stad vilken även varit den huvudsakliga kunden och samarbetspartnern.

Under det senaste året har stiftelsen uppmärksammat övervikt som ett allvarligt hot för ungdomar. Stiftelsen skriver vidare i sin ansökan att alltför många barn och ungdomar blir passiva och att de äter för mycket och fel. Vissa överviktiga unga bedöms ej få hjälp inom sjukvården eftersom de inte erhåller diagnosen "fetma". Många har inte möjlighet att ta sig ur den onda cirkeln utan behöver stöd utifrån. Skam, skuld, förtvivlan, mobbning, sociala problem, fysisk och psykisk ohälsa blir konsekvenser av övervikten.

Stiftelsens syn på övervikt är att det är ett allvarligt beroendetillstånd som måste bemötas med professionella stödinsatser för att kunna brytas och anses vidare att det är jämförbart med beroende till droger eller spel. Övervikt är mer förekommande i de redan socioekonomiskt svaga grupperna.

Dagsläget

Stiftelsen har sedan de börjat informera om projektet fått ett stort gensvar från familjer, skolor och till viss del av socialtjänsten. För närvarande är två ungdomar placerade i projektet med bistånd enligt socialtjänstlagen.

Idag har förebyggande arbete kommit igång, vissa skolor har ökat antalet gymnastiklektioner och det finns överviktsenheter på vissa sjukhus som arbetar med de som har diagnosen fetma. För överviktiga saknas dock alternativ. Dessa kommer att i de flesta fall bli patienter om de inte erhåller rätt stöd i tid.

Mål

- att erbjuda konkret stöd till överviktiga barn och ungdomar
- att uppnå varaktig viktnedgång
- att skapa förhöjd livskvalitet genom förbättrad fysisk och psykisk hälsa
- att påverka skolor att arbeta förebyggande genom förbättrad kost och motion

Upptagningsområde

Stiftelsen vänder sig till ungdomar från såväl Stockholms län som från hela Sverige.

Metod

- *Läkarstöd* finns med som en röd tråd under hela projekttiden. Inledningsvis för att utesluta medicinska orsaker till övervikten och för att få en god uppfattning om den fysiska statusen.
- *Fysiska aktiviteter* såsom cykling, simning, styrketräning, dans mm kommer att anordnas.
- *Friluftsliv* genom dykning, paddling, långfärdsskridskor, segling, klättring kommer att ge ungdomarna såväl spänning som naturupplevelser
- *Vila och återhämtning* är speciellt angeläget för personer som ökat olika fysiska aktiviteter.
- *Matlagningskurser/kostrådgivning* kommer att läggas mycket tid på, stiftelsen vill visa på alternativ till snabbmat och halvfabrikat
- *Mentorskap/kamratstöd* erbjuds ungdomarna av en person som kan vara ett vardagligt stöd
- *Enskilda samtal* erbjuds som komplement till gruppdiskussion
- *Utbildning i kostlära*, grundläggande anatomi, vardagspsykologi kommer att anpassas till ungdomarnas ålder, intresse och mognad
- *Föräldrastöd/nätverksarbete* är en viktig del av i programmet eftersom en persons övervikt påverkar hela familjen
- *Demokrati och delaktighet* innebär att familjer har stora möjligheter att utforma programmet efter egna idéer

Stiftelsen ungdomsvård värdar om stöd/bidrag till denna verksamhet men har inte preciserat någon summa eller gjort en projektbudget.

Socialtjänstförvaltningens synpunkter

I Sverige är hälften av männen, en tredjedel av kvinnorna och en femtedel av barnen överviktiga eller feta. Antal personer med kraftig övervikt eller fetma, som kan leda till allvarliga hälsorisker, har fördubblats på 20 år. Skälet är att vi äter mer och att vi rör oss mindre i vardagen.

Regeringen har för avsikt att lägga fram en handlingsplan för goda matvanor och ökad fysisk aktivitet i befolkningen. Syftet med en sådan handlingsplan är att vidta åtgärder som förbättrar goda matvanor och fysisk aktivitet och på så sätt bidra till det övergripande folkhälsomålet: "Att skapa samhälliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen".

Livsmedelsverket och Statens Folkhälsoinstitut fick i uppdrag att ta fram underlag till en sådan handlingsplan. 2005-02-09 lade dessa myndigheter fram ett underlag som innehåller mätbara mål, strategier för att uppnå målen, insatser med ansvariga aktörer, finansiering och kostnadsberäkningar av föreslagna åtgärder samt 79 konkreta insatser för hur det ska bli enklare att äta bättre och röra sig mer. Underlaget tar särskild hänsyn till barn och ungdomars levnadsförhållanden. Vidare beaktas kön, socioekonomi och etnicitet. Nedan följer några av de föreslagna insatserna som ska riktas mot barn och ungdomar.

- Ett nationellt program ska upprättas för att inventera, rusta upp och förnya skol- och förskolegårdar så att de inspirerar till lek, rörelse, idrott och utomhusundervisning
- Riktlinjerna för maten i skolan ska utvecklas och även inkludera frukost, mellanmål, frukt och kafeterior samt matmiljön. Riktlinjerna ska omfatta förskolan, grundskolan och gymnasieskolan.

- Begränsningar av marknadsföring av mat riktad till barn ska prövas och Sverige ska på EU-nivå verka för att TV-reklam för mat riktad till barn förbjuds. Konsumentorganisationerna föreslås få resurser att bevaka marknadsföringen och väcka debatt om utbudet av söta drycker, godis, snacks, bakverk och glass.

Stiftelsen ungdomsvård väddar om stöd/bidrag till denna verksamhet men har inte preciserat någon summa eller gjort en projektbudget. Målgruppen som stiftelsen vänder sig till ska dels komma från Stockholms län dels resten av landet. Förvaltningen anser inte att det är rimligt att denna verksamhet ska bekostas av Stockholms stad. Redan när stiftelsen ansökte om pengar hade verksamheten två ungdomar placerade som erhåller bistånd enligt socialtjänstlagen. Förvaltningen menar att om andra kommuner placerar unga överviktiga i verksamheten så ska de betala på samma sätt som stadsdelsnämnderna gjort.

Den verksamhet som stiftelsen bedriver kan närmast beskrivas som en mellanvårdsverksamhet och förvaltningen anser att den i så fall ska upphandlas i konkurrens och inte erhålla bidrag.